

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД

РАЗПОРЕЖДАНЕ

гр. София, 19 декември 2024 г.

С определение № 2704 от 30.05.2024 г. по гр. д. № 3944/2023 г. състав на I-во г.о. на ВКС на основание чл. 292 ГПК е спрял производството по делото и е предложил на Общото събрание на Гражданска колегия (ОСГК) да постанови тълкувателно решение по въпроса:

„От кой момент започва да тече придобивна давност в полза на третото лице-приобретател, придобило имота от лица, на които е била възстановена собствеността по реда на ЗСПЗЗ, но впоследствие с решение по чл.14, ал.4 ЗСПЗЗ правата на прехвърлителите са отречени и правото на собственост е възстановено с решение по чл. 14, ал. 7а ЗСПЗЗ на други лица?“

Съставът по гр. д. № 3944/2023 г. на I-во г.о. на ВКС е констатирал, че по посочения въпрос е формирана противоречива съдебна практика на състави на Върховния касационен съд, което налага произнасянето на ОСГК с тълкувателно решение по този въпрос.

В решение № 383 от 02.11.2011 г. по гр.д. № 1388/2010 г. на ВКС, I г.о. е прието, че в периода от приключване на процедурата по възстановяване на правото на собственост на първия титуляр по решението до приключване на производството по иск по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ, ако не е било спряно административното производство, не е налице висяща административна процедура, а за претендиращите право на възстановяване на собствеността не е имало пречка да защитят правата си чрез предявяване на този иск. За тях е открита възможността да обезпечат бъдещия си или вече предявения иск по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ, като поискат налагане на възбрана върху имота, но докато трае производството по този иск и не е налице висяща административна процедура за възстановяване на собствеността, няма основание да се приеме, че давност не тече по отношение на третите лица-приобретатели. Според състава образуването на производство по възстановяване на правото на собственост и по двете алинеи на чл. 11 от ЗСПЗЗ не прекъсва започналата да тече придобивна давност в полза на третите лица, които не са страни по това производство, а не могат да бъдат страни и в процес по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ. Затова за третите лица давност тече и докато трае процесът по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ. Ако след уважаване на иска по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ се заяви искане за издаване на ново решение по чл. 14, ал. 7а от ЗСПЗЗ, то това искане има за последица възстановяване висящността на административната процедура. Лицата, в полза на които е признато право на възстановяване с влязлото в сила решение по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ могат да предявят иск по чл. 108 от ЗС за обекта на реституция след издаване на решение по чл. 14, ал. 7а от ЗСПЗЗ, но за тях не е била изключена възможността да защитят правата си чрез своевременно предявяване на иск по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ непосредствено след признаване правото на възстановяване, когато все още титулярите по решението не могат

да прехвърлят правото на собственост, чрез налагане на възбрана върху вече възстановените имоти, или чрез предявяване на иск по чл. 108 от ЗС и спиране на производството докато трае производството по чл. 14, ал. 4 от ЗСПЗЗ. Затова по отношение на тях не намира приложение принципът, че давност не тече срещу този, който не може да защити правата си.

В решение № 96 от 27.05.2014 г. на ВКС по гр. д. № 5198/2013 г., I г. о. е прието, че разпоредбите на ЗС за придобиване правото на собственост по давност в хипотеза, при която след първоначално възстановяване правото на собственост по реда на ЗСПЗЗ имотът е бил прехвърлен на трето лице с договор, сключен в предвидената в чл. 18 ЗЗД форма, но впоследствие правата на прехвърлителите са отречени по реда на чл. 14, ал. 4 ЗСПЗЗ и правото на собственост е възстановено с решение по чл. 14, ал. 7а ЗСПЗЗ на други лица, са приложими. Приобретателят по сделката може да се позове на изтекла в негова полза придобивна давност, включително и като добросъвестен владеец, ако не е знаел, че праводателят му не е собственик на имота, а в случая не е могъл да предположи, че впоследствие правата на неговия праводател ще бъдат отречени. Давност в полза на третото лице-приобретател в подобна хипотеза започва да тече от влизане в сила на решението по чл. 14, ал. 7а ЗСПЗЗ с оглед разпоредбата на чл. 5, ал. 2 ЗВСОНИ. В същия смисъл е приетото и в решение № 50084 от 12.01.2024 г. на ВКС по гр. д. № 2587/2022 г., I г. о.

От изложеното съставът по гр. д. № 3944/2023 г. на I-во г.о. на ВКС стига до заключение, че обуславящият в случая въпрос: от кой момент започва да тече придобивна давност в полза на третото лице-приобретател, придобило имота от лица, на които е била възстановена собствеността по реда на ЗСПЗЗ, но впоследствие с решение по чл.14, ал.4 ЗСПЗЗ правата на прехвърлителите са отречени и правото на собственост е възстановено с решение по чл. 14, ал. 7а ЗСПЗЗ на други лица, е намерил противоречиви отговори в решение № 383/02.11.2011 г. по гр. д. № 1388/2010 г.на I-во г.о. на ВКС, в решение № 96/27.05.2014 г. по гр.д. № 5198/2013 г. на ВКС на I-во г.о. на ВКС и в решение № 50084 от 12.01.2024 г. на ВКС по гр. д. № 2587/2022 г., I г. о., поради което е предложил на основание на чл. 292 ГПК да се сезира ОСГК на ВКС за произнасяне с тълкувателно решение по въпроса.

С оглед изложеното и на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ вр. чл. 3 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд, приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2016 г., следва да бъде образувано тълкувателно дело в Гражданската колегия на ВКС.

Ето защо

РАЗПОРЕЖДАМ:

I. Да се образува **тълкувателно дело № 5/2024 г.** по описа на ВКС, Гражданска колегия, за приемане на тълкувателно решение по следния въпрос, поставен в определение № 2704 от 30.05.2024 г. по гр. д. № 3944/2023 г. на I-во г.о. на ВКС:

„От кой момент започва да тече придобивна давност в полза на третото лице-приобретател, придобило имота от лица, на които е била възстановена собствеността по реда на ЗСПЗЗ, но впоследствие с решение по чл.14, ал.4 ЗСПЗЗ правата на прехвърлителите са отречени и правото на собственост е възстановено с решение по чл. 14, ал. 7а ЗСПЗЗ на други лица?“

II. На основание чл. 6 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд определям комисия за изготвяне на проект за тълкувателно решение в състав: съдия Маргарита Соколова (докладчик) и членове съдия Гълъбина Генчева и съдия Веселка Марева.

III. Делото да се докладва на посочената комисия за произнасяне по чл. 7.1 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от Общото събрание на Гражданската колегия, Общото събрание на Търговската колегия и Общото събрание на Гражданската и Търговската колегия на Върховния касационен съд.

IV. Настоящото разпореждане, заедно с определение № 2704 от 30.05.2024 г. по гр. д. № 3944/2023 г. на I-во г.о. на ВКС да се публикуват на вътрешния и външния сайт на ВКС – секция „Тълкувателни дела“.

**ГАЛИНА ЗАХАРОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**